

Jaarverslag 2017 Portefeuillehouders AVN

Voorwoord

Het blijven drukke jaren voor de portefeuillehouders van de AVN. Het jaar 2017 stond opnieuw in het teken van de plannen in en rond de Scheveningse Bosjes. Maar dit jaar was de meer opbouwende fase aan de beurt op een positieve manier. De Denktank Scheveningse Bosjes heeft haar visie opgeleverd en er is een beheeradvies van de bosecologen. Bij Madurodam is voortgang geboekt in het behoud van het achterliggende bos en de groene compensatie voor de 0,6 ha uitbreiding. Hier komt het eerste Haagse project met 'natuurinclusief bouwen'. De Scheveningseweg was in 2017 het hot-item voor het groen vanwege de noodzakelijke spoorvernieuwing van de HTM. Wat doen we met de bomen?

Het aantal portefeuillehouders is afgelopen jaar enigszins teruggelopen. Dat heeft verschillende oorzaken. Deels vanwege leeftijd en deels omdat deze vrijwilligers andere beslommeringen hebben. Het komt en het gaat in de vrijwilligerswereld. Dit jaar helaas geen nieuwe aanwas, hetgeen niet inhoudt dat er geen activiteiten hebben plaatsgevonden.

In totaal zijn er 28 onderwerpen aan de orde geweest, waaraan 14 portefeuillehouders hun handen vol hadden. Ook in 2017 heeft dat geleid tot vele succesvolle ombuigingen van de ontwikkelingen. Uiteraard ten voordele van de natuur. In een enkel geval is het dweilen met de kraan open, maar zeker binnen de gemeente Den Haag mag de AVN rekenen op veel respect en een luisterend oor bij de beleidsmakers en bereidheid tot het maken van aanpassingen.

Aletta de Ruiter
Secretaris AVN
Den Haag, 14 april 2018

Inhoud

1. Kijkduin-Bad	3
2. Strandhuisjes Kijkduin	3
3. Kust Monster	3
4. Voorlinden	3
5. Beachcleaning	4
6. Bejaging Smient	4
7. Schenkstrook	5
8. Meer en Bos	5
9. Mountainbikeparcours door Puinduin	5
10. Beheerplatform Westduinpark, Bosjes van Poot en Wapendal	5
11. Een bunkermuseum in het Westduinpark ?	6
12. Uitbreiding Madurodam	6
13. Visie Denktank Scheveningse Bosjes en Westbroekpark	7
14. Greens in het Westbroekpark	8
15. Visie wijkgroen Scheveningen	8
16. Bunkers Nieuwe Scheveningse Bosjes	8
17. Rijswijk	9
18. Laak	9
19. Ypenburg	9
20. Scheveningseweg	9
21. Florence Nightingalepark	10
22. Parnassia	11
23. Vroondaal	12
24. Koekamp	12
25. Boomzaken	13
26. Adviesraad monumentale bomen	14
27. Zoetermeer	14
28. Bestemmingsplannen	17

Kijkduin-Bad

Jos Verhoeff

De projectgroep die de projecten Verbouwing Atlantic hotel en Vernieuwing Kijkduin-Bad begeleidt, komt nog regelmatig bijeen, hetgeen geen garantie is dat er niets mis kan gaan, maar de AVN wordt wel op de hoogte gehouden. Inmiddels zijn de bouwwerkzaamheden begonnen en is het aan de AVN om de details van de uitvoering in de gaten te houden. In 2017 is er wel veel overleg geweest om e.e.a. in goede banen te leiden, maar concrete activiteiten zijn er niet geweest.

Strandhuisjes Kijkduin

Jos Verhoeff

De strijd tegen de vergunningen voor de strandhuisjes is voorlopig verloren. Na aanvankelijke successen waarin een paar keer de vergunning voor de 40 huisjes is vernietigd, heeft de Raad van State besloten, op basis van wetgeving en regels uit 2015 om de vergunning alsnog te verlenen. Deze is geldig tot en met het seizoen 2020. Inmiddels is de zone, waarin de huisjes staan, beschermd door de provincie in het kader van Natuur Netwerk Nederland. De AVN zal dus met hernieuwde energie nieuwe vergunningsaanvragen aanvechten.

Kust Monster

Jos Verhoeff – Jeannine Engels

De AVN heeft de plannen van de gemeente Westland voor de kust gevolgd. Op een aantal momenten hebben wij onze bijdrage aan de discussie over een nieuwe kustnota geleverd. In eerste instantie leverde dat een behoorlijk doortimmerde conceptvisie op. Wij hadden daar nog wel wat punten op aan te merken, maar over het geheel konden wij tevreden zijn. Helaas heeft de gemeenteraad de visie alleen ter kennisgeving aangenomen. Van de oorspronkelijke plannen om honderd strandhuisjes neer te zetten, lijkt overigens weinig terecht te kunnen komen omdat de hele kuststrook, met uitzondering van een klein stukje, ook is opgenomen in het Natuur Netwerk Nederland. Wat betreft het overblijvende stuk bij ter Heijde zijn de bewoners die daar direct achter wonen tegen de bouw van huisjes. Als er al huisjes komen, dan is er zeker geen plek voor honderd. Toch zijn er meer plannen dan ruimte op dat stuk strand, dus wij houden de ontwikkelingen in de gaten.

Voorlinden

Adri Remeus

Voorlinden geniet sinds enkele jaren landelijke bekendheid als de locatie van het Caldic-museum, dat gespecialiseerd is in moderne kunst. Daaromheen ligt een 40 ha groot natuurgebied, bestaande uit veenweide, bos (vooral beuken) en hoog duin. Het hoge duin is Natura 2000 gebied en moet beheerd worden volgens de hiervoor geldende Europese richtlijnen. Maar het overgrote deel van Voorlinden wordt onderhouden door tuinmannen, die graag de wensen van de eigenaar uitvoeren: open, netjes en transparant. Dat betekent: weg met struikgewas en keurig nette (zelfs opgeschoren) boomstammen. Dat dit een nadelige invloed heeft op de fauna mag duidelijk zijn; vooral de vlinders kregen, zowel qua soorten als aantallen, forse klappen. Voorlinden haalde in 2017 de pers met de illegaal, zonder enige vergunning, aangelegde parkeerplaats aan het begin van de oprijlaan. Van slecht nieuws houdt de eigenaar niet. Wellicht mede daarom is hij nu bereid om na te denken over natuurherstel. De AVN denkt mee met DUNEA voor een herstelplan, dat tot doel moet hebben verloren gegane natuurwaarden te herstellen. Dat laat onverlet dat de illegale parkeerplaats verwijderd

moet worden, al was het alléén maar omdat hij boven Dunea-leidingen is aangelegd; lekkende brandstof en drinkwater is geen gelukkige combinatie.

Beach cleaning

Adri Remeeus

Na enkele winterstormen was het begin 2017 feest op het strand. Deze beachparty was vooral gegund aan allerlei soorten meeuwen en steltlopers die afkwamen op de rijkelijk gedekte tafel: levende schelpen, scheermessen, mosselen etc. Het feestmaal leek niet op te kunnen.

Totdat de gemeente anders besliste; het strand moest vooral schoon zijn en vrij van rottingsluchtjes. Een perfect kustecosysteem (wind, zout, voedsel en meeuwen) werd daardoor de nek omgedraaid en vervangen door naakt zand waaruit alle leven leek te zijn weggezogen; een woestijn aan zee.

Deze ontwikkeling was voor de AVN aanleiding het thema 'beachcleaning' via het Stedelijk Groen Overleg aan te kaarten bij de Dienst Stadsbeheer. In dat overleg werd gemeld dat de beachcleaners in principe maar twaalf weken per jaar worden gebruikt. Het doel is er vooral op gericht om afval machinaal te verwijderen. Schelpen worden dan weliswaar ook opgezogen, maar worden in principe op dezelfde plek weer uitgezeefd. De vraag is echter of de schelpen (en andere mariene organismen) dan nog voedingswaarde hebben. Dienst Stadsbeheer stemt een en ander nog nader af met Rijkswaterstaat. Maar, iedereen is ervan doordrongen dat schelpen e.d. (het zogenaamde vloedmerk) essentieel is voor het ecosysteem. Niet alleen als voedselbron voor vogels, maar ook voor de recreant om van te genieten.

Bejaging Smient

Adri Remeeus

Ondanks een dringend appèl van maar liefst 28 natuurorganisaties (waaronder de AVN), aangestuurd door de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH), heeft de provincie Zuid-Holland gevolg gegeven aan het advies van de Fauna Beheereenheid Zuid-Holland (FBE) de smient op de vrijstellingslijst te plaatsen; de soort wordt dan bejaagbaar.

Maar, zover willen we het niet laten komen. In tegenstelling tot wat de FBE beweert, is volgens Sovon (de coördinerende instantie van alle vogeltellingen in ons land) de staat van instandhouding van de smient matig ongunstig. Enkele oorzaken (verschuivend winterareaal en afnemend broedsucces) lijken ten grondslag te liggen aan de afname van deze vrolijk fluitende en kleurige eendjes. Ze grazen graag, maar richten zich dan vooral op heel fijn plantaardig materiaal. Van grote landbouwschade, zoals de FBE beweert, is geen sprake. En als er al aantoonbare schade is, staat daar voor de landbouwer een financiële vergoeding tegenover.

De provincie heeft helaas het faunabeheerplan Smient, waardoor bejaging mogelijk wordt gemaakt, goedgekeurd, ondanks de gefundeerde bezwaren. De NMZH, ondersteund door onder andere de AVN, heeft onmiddellijk beroep aangetekend. Tijdens de hoorzitting, op 15 maart 2018, heeft de NMZH het beroep toegelicht tegenover de provinciale bezwarencommissie. Het valt nu nog niet te zeggen welke kant het advies van de bezwarencommissie op zal gaan, maar de smient zal nog wel enige tijd in zwaar weer zitten.

Schenkstrook

Adri Remeus

Gelet op de bevolkingstoename valt aan nieuwe bebouwing niet te ontkomen. En, als er dan gebouwd moet worden, dan liever goed (en groen) ingepast binnen de stad dan in de natuurgebieden (landgoederen en polders) om ons heen. Maar ook bij bouwen in de stad moeten overwogen keuzes gemaakt worden. Op sommige plekken zijn goede mogelijkheden (Binckhorst, emplacement NS), op andere plekken wil je liever geen bebouwing. En natuurlijk is er dan de middenweg. Wat de AVN betreft, biedt de Schenkstrook alleen mogelijkheden voor zorgvuldig ingepaste bebouwing in combinatie met natuurherstel. Hoewel de Schenkstrook feitelijk een ecologische verbindingszone is, moet daarbij bedacht worden dat de ecologische waarde ervan momenteel ver onder niveau ligt, zoals ook uit natuuronderzoek ter plekke is gebleken. De oorzaak daarvan ligt in de geschiedenis van het terrein, waarin een drukkerij, de NAM en de NS hun voetafdrukken achterlieten. Omdat onderhoud achterwege bleef, verzuigde dit deel van de groenstrook en werd qua ecologische waarde marginaal.

Het is juist dat laatste gegeven dat de AVN getriiggerd heeft om kritisch mee te denken met de ontwikkelingen rond het eind 2017 door de gemeenteraad goedgekeurde bebouwingsplan.

‘Natuurinclusief bouwen’ en aandacht voor (creatie van) brede soortenrijke slootranden bieden voldoende houvast om daar met andere partijen (zoals stadsecologie) over na te denken en te streven naar renovatie van de in de loop der jaren verloren gegane biodiversiteit.

Handhaving van groene vingers (onder andere naar de Hofzichtlaan, het Haagse Bos en de omliggende veenweidegebieden) is voor de AVN cruciaal.

Meer en Bos

Joke Scheeres/Andre Smit

Het landgoed Meer en Bos is een restant van een vroeger landgoed uit de 17e eeuw. Door intensief gebruik van bezoekers en hun honden en achterstallig onderhoud was een flinke opknappbeurt hard nodig. Op de historische wal, die gedeeltelijk was weggespoeld, is extra grond aangebracht en er zijn nieuwe trappen gemaakt. Nieuwe aanplant moet voorkomen dat de grond weer wegspoelt. De paden zijn opgeknapt door aanbrengen van extra halfverharding zodat ze ook toegankelijk blijven bij natte periodes. Nieuwe bomen zijn geplant en de kenmerkende stinzenbollen gepoot. Het moerasveldje bij de Heliotrooplaan is aantrekkelijk gemaakt voor vlinders en vogels door het veld in te zaaien met een bloemenmengsel. Dit jaar zal er geëvalueerd worden of het huidige hondenbeleid voldoet. De AVN heeft aan de overleggen deelgenomen die het opknappproces begeleidden.

Mountainbikeparcours door de Puinduin

Andre Smit

Er zijn plannen om een mountainbikeparcours aan te leggen in de Puinduin van Kijkduin, dat aansluiting krijgt op het parcours van de Uithof. Dit zal een grote aanslag zijn op de flora en fauna en de AVN zal deelnemen aan het overleg met de betrokkenen en proberen het tegen te houden.

Beheerplatform Westduinpark, Bosjes van Poot, Wapendal

Andre Smit

De AVN heeft wederom deelgenomen aan het periodiek overleg van het Beheerplatform Westduinpark. In mei 2017 is er een toekomstvisie op het Westduinpark vastgelegd in

de Nota 'Westduinpark en Wapendal, topnatuur voor de stad!' Met uitgebreide bijlagen. Deze documenten zijn te vinden op www.denhaag.nl (RIS297407).

Het fietspad van Kijkduin naar Scheveningen is verlegd en het laatste stuk loopt nu door het voormalige zenderpark en komt uit op de Zeezwaluwstraat. Het oude fietspad is teruggegeven aan de natuur.

Er zijn nog steeds een aantal aandachtspunten voor 2018:

- veel paden worden ondergestoven door zand en dit levert problemen op voor de bezoekers.
- een aantal paden zijn opgeknapt en in dit jaar worden er weer een aantal aangepakt.
- nog steeds overlast loslopende honden, mountainbikes en bezoekers die van de paden af gaan. Meer handhaving is gewenst.

Naast de Schotse Hooglanders, die in het gehele gebied rondlopen, zijn er pony's in het gebied tussen de Haagse Beek en het fietspad en heeft er ook een kudde schapen gelopen in de Natte Pan. De begrazing door deze dieren wordt binnenkort geëvalueerd.

Er zijn diverse duinwerkgroepen actief in het Westduinpark en Wapendal. De werkgroep Ecologisch beheer Westduinpark is nu al bijna 5 jaar actief en is door de gemeente beloond met de Gulden Klinker plus een financiële bijdrage.

Een Bunkermuseum in het Westduinpark?

Andre Smit

De Stichting Bunkermuseum had in oktober 2016 bij de gemeente een verzoek ingediend voor het realiseren van een bunkermuseum in een voormalige munitiebunker in het midden van het Westduinpark. Om diverse redenen is dit niet gewenst in een Natura 2000-gebied en daarom hebben we vanuit het Beheerplatform het College en de Raad, Staatsbosbeheer en de Provincie benaderd om het verzoek af te wijzen. Door onze interventie is het project afgeblazen.

Uitbreiding Madurodam

Caroline de Jong

Op 6 juli 2017 heeft een grote meerderheid van de Gemeenteraad ingestemd met de uitbreiding van Madurodam ten koste van 0,6 ha van de Scheveningse Bosjes. Dat is beduidend minder dan wat Madurodam aanvankelijk wilde. Maar wel in strijd met het door de Raad in december 2016 nog herbevestigde beleid de "Stedelijke Groene Hoofdstructuur op eenduidige en herkenbare wijze duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken". Randvoorwaarde van het college is dat "het groen in de omgeving groen moet blijven en er in kwaliteit niet op achteruit mag gaan."

Het college stelt dat het bos kan worden gecompenseerd door aanplant van 1 hectare bos op het talud van het Hubertusviaduct ter hoogte van de Koninginnegracht, met aanplant van eenzelfde aantal bomen als dat zal worden gekapt. Ook wordt een stuk van 0,65 ha tussen Kwekerijweg en Klatteweg ecologisch verbeterd en toegevoegd aan de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (daarvan is overigens niet duidelijk of het er niet reeds toe behoort).

Vijfentwintig jaar geleden heeft Madurodam ook eenzelfde oppervlak van de Scheveningse Bosjes voor uitbreiding gekregen. Om te voorkomen dat het in de toekomst weer gebeurt, is ditmaal in het Raadsbesluit vastgesteld dat het om een 'eenmalige' uitbreiding gaat. Madurodam heeft daartoe een convenant ondertekend met de

omliggende wijkverenigingen. De directie van de attractie heeft gezegd een schil van een tiental nieuwe attracties te willen aanleggen aan de rand, waarbij na 10 jaar de oudste attractie weer kan worden vervangen om zo te komen tot een continue vernieuwing. Die zou noodzakelijk zijn om aantrekkelijk te blijven, zonder weer nieuw bos nodig te hebben.

In het tezelfdertijd door de Raad aangenomen Planuitwerkingskader (PUK) staan een aantal belangrijke uitgangspunten waaraan Madurodam moet voldoen:

- De uitbreiding wordt vanuit de omgeving aan het zicht onttrokken, eventueel zicht op de nieuwbouw vanaf de Waterpartij wordt voorkomen,
- Zo compact en zo goed mogelijk inpassen binnen de karakteristieken van het omliggende (cultuurhistorische) landschap, zo min mogelijk ten koste van bestaand groen,
- De nieuwe bebouwing mag daartoe niet te hoog worden, er zal sprake zijn van een deels ingegraven bebouwing; max 10m NAP+ en 4000m² bebouwing extra,
- Het behoud van de duinruggen, ook de zuidelijke, en de 'duinvallei' aan de kant van de Teldersweg,
- Natuurinclusief bouwen, groene gevels en daken, verblijfplaatsen voor vleermuizen, geen verlichting,
- De daken van de paviljoens worden beplant met zoom- en mantelvegetaties, kruid- en struiklagen/ kleine bomen, bestaande uit inheemse soorten van het duinbos,
- De groene erfscheiding meandert langs het zogenaamde olifantenpad, dat behouden blijft, inclusief een rand van 3 meter daarnaast (PUK blz. 39),
- Vergroening en meer verblijfskwaliteit van het voorplein en de entree; daar geen bussen meer, veilige inpassing van de expeditie-ingang,
- Handhaven van de functie van de belangrijke ster- en hoofdfietsroutes en stallingsvoorzieningen,

De volgende fase is het opstellen van een (project)bestemmingsplan voor de locatie Madurodam. Daarbij moet de communicatie met de omgeving, bewoners- en belangenorganisaties worden voortgezet.

Visie denktank Scheveningse Bosjes en Westbroekpark **Caroline de Jong**

Eind 2016 heeft het College de Denktank Scheveningse Bosjes en Westbroekpark de opdracht gegeven een visie te ontwikkelen voor het gebied. Dit op basis van de vele (3200) afwijzende reacties op de eerdere plannen van de gemeente voor het Internationale Park en de acht stadslabs die in het najaar 2016 werden gehouden. Na vele vergaderingen kwam de visie in september 2017 rond. De visie werd teruggekoppeld aan belangstellenden en belanghebbenden en bleek uiteindelijk breed gedragen. In november 2017 is deze visie door een grote meerderheid van de gemeenteraad vastgesteld. Wel was er slechts een nipte meerderheid voor het beperken van het aantal grote evenementen in het Westbroekpark tot de huidige twee. Zo blijft het park beschikbaar voor de normale gebruikers die op zonnige dagen massaal toestromen uit heel Den Haag.

De visie zal in 2018 door de gemeente worden uitgewerkt tot een plan van aanpak. Naast de visie werd op verzoek van de Denktank aan twee ecologen gevraagd om voorstellen voor het beheer van het bos. Dit advies was pas in november gereed en kan dienen als basis voor een door een beheerplatform op te stellen beheerplan. Daarnaast

heeft de AVN opdracht gegeven voor een onderzoek naar de stand van broedvogels in het gebied. Dat vormt een goede basis voor de monitoring en onderzoek naar het effect van de beheermaatregelen.

Belangrijke punten in de visie van de denktank zijn het centraal stellen van natuur en biodiversiteit en daartoe het behoud van de oppervlakte aan duinbos. Verdere aantastingen moeten worden voorkomen zodat iedereen ervan kan blijven genieten. Cruciaal zijn het instellen van rustgebieden, gefaseerd ingrijpen, afname van het aantal (asfalt)paden en het verbinden van versnipperde deelgebieden, met name aan weerszijden van de drukke Teldersweg die het bos doormidden splijt. Er worden twee overkluizingen voorgesteld voor mens en dier, zowel bij de boszijde van de Ver-Huellweg als bij het Indisch monument. Door gebruik te maken van nieuwe technieken om de weg te laten zakken kan dat relatief goedkoop worden uitgevoerd. Verder wordt voorgesteld om boszoomvegetaties te ontwikkelen, bloemenweides en stinzenplanten, met inheems plantmateriaal uit de omgeving, eekhoornkasten of ijsvogelwanden, oude bomen, onder begroeiing en dood hout te koesteren, voorzieningen (bankjes, prullenbakken en toiletten) te onderhouden en waar nodig toe te voegen, een vaste boswachter aan te stellen en het enthousiasme voor het gebied te vergroten door middel van kaarten, brochures, apps, enz. Een aantal vrijwilligers ging op de natuurwerkdag in november al aan de slag met ecologisch beheer.

Greens in het Westbroekpark

Caroline de Jong

In 2016 heeft de gemeente de winnaars van de tender voor het voormalige midgetgolfterrein in het Westbroekpark op het verkeerde been gezet door hen een kaart te verstrekken waarop de beperkingen van de beheersverordening (: conserverend bestemmingsplan) onjuist waren weergegeven. Tijdens plezierig gesprekken bleken de ondernemers in spé geen enkel probleem te hebben met het behoud van een rand natuur en een aantal fraaie bomen op het terrein. Inmiddels is het hoogste punt bereikt en zullen in het nieuwe seizoen terras, restaurant en bijbehorende moestuin opengaan voor de bezoekers van het park.

Visie Wijkgroen Scheveningen

Caroline de Jong

Deze is eind 2017 in definitieve vorm gepubliceerd. Bijzonder is dat de visie voor dit stadsdeel tot stand is gekomen in samenwerking tussen de gemeente, wijkorganisaties en de AVN. Het is een fraai document geworden met interessante achtergrondinformatie en ook de nodige aandacht voor ecologie en fijnmazige verbindingen tussen delen van het groen.

Bunkers Nieuwe Scheveningse Bosjes

Caroline de Jong

Er zijn al veel bunkers te zien en te bezichtigen in de verschillende groengebieden langs de kust, in Den Haag, Clingendael, Westduinpark, Meijndel, Noordwijk, Hoek van Holland, enz. Deze zware betonnen bouwsels leiden af van het genieten van onze mooie natuur en groen. Ze dateren uit een tijd dat de bezetter mens en natuur vernietigde, en herinneren ons aan de verschrikkingen van de oorlog. Een aantal jaar geleden werden drie bunkers illegaal geopend in de Nieuwe Scheveningse Bosjes. Dit werd later gelegaliseerd. Helaas vonden de initiatiefnemers dat niet voldoende. Zij hebben ook hun oog laten vallen op andere bunkers in de bosjes. De gemeente gaf januari 2017 een

omgevingsvergunning af voor het openen van nog drie bunkers in de gave bosrand langs de Badhuisweg. En dat terwijl het zojuist vastgestelde bestemmingplan het gebied juist als bos had bestemd. De schade aan de natuur staat in geen verhouding tot nut en noodzaak van dit project. Bovendien komt er binnenkort een mooi alternatief om leerlingen te onderwijzen over de oorlog: het Herinneringscentrum Oranjehotel, de Scheveningse gevangenis waar veel verzetshelden in verbleven.

Omwonenden, wijkvereniging en AVN spanden een procedure aan bij de rechter en die vond ook dat dit niet zomaar kon. Hij vernietigde de omgevingsvergunning voor de bouwwerkzaamheden om de bunkers te openen. Helaas werd de kapvergunning t.b.v. de bouw intact gelaten, waarop de initiatiefnemers prompt de bomen lieten omhakken. Onnodige destructie en geen enkel respect voor ons groen. Het waren sinds de oorlog alweer stevige bomen geworden. Geen goed voorbeeld van behoorlijk optreden in tijden van vrede.

Rijswijk

Peter Hegi

De AVN heeft iedere 6 weken een overleg met enkele groenambtenaren van Rijswijk. De lijnen met het gemeentehuis zijn kort. Een belangrijk punt in 2017 is de nieuwe invulling van het Wilhelminapark en daarin bijzonder de verwaarloosde natuurtuin. De AVN heeft daar intensieve bemoeienis mee o.a. in contact met de projectleider.

Andere zaken die spelen in Rijswijk zijn het nieuwe Bomenbeleid, de herinrichting van straten met daaraan gekoppeld de nodige bomenkap en het verhogen van de biodiversiteit in Rijswijk.

In Rijswijk is de portefeuillehouder meer bezig met het ontwikkelen van nieuwe natuur dan het beschermen van de oude wat niet wil zeggen dat dat laatste geen aandacht krijgt. Naast contact met de gemeente zijn er contacten geweest met Delfland over het maaien van de Hoekpolder en met de Provincie over het maaien van de oevers van de Vliet. De AVN participeert ook in het platform Groen in Rijswijk wat zich met name richt op groene burgerinitiatieven.

Laak

Peter Hegi

In Laak waren er zorgen over het maaien van de ecologische verbindingszone. Er werden tientallen rietorchissen weggemaaid en er is sprake van forse insporing door te zware machines. De AVN heeft contact gezocht met het ingenieursbureau waarna zij contact zochten met de aannemer.

Ook waren er zorgen over de toekomst van de schubvarens in de Petroleumhaven gezien de voortvarende aanpak van dit gebied. De stadecologen verzekerden dat de schubvarens zullen worden ontzien.

Ypenburg/Leidschenveen

Peter Hegi

Samen met boomdeskundige Bas Steenks ben ik langs geweest bij het volkstuincomplex aan de Elsenlaan in Ypenburg. Op aanraden van de groenbeheerder van Ypenburg vroeg de coördinator ons advies over de gewenste bomenkap.

Scheveningseweg

Bas Steenks

Voor de noodzakelijke vervanging van het tramspoor langs de Scheveningseweg heeft een denktank, welke uit 13 partijen bestaat, een aantal varianten ontwikkeld, waaruit

een keuze is gemaakt. Bij deze keuze speelde met name de vitaliteit van de kastanjes tussen rijbaan en trambaan een cruciale rol. Dit betreft het wegdeel tussen Teldersweg en Burg. Patijnlaan. Het grootste deel van deze 85 kastanjes is al min of meer aangetast door de kastanjabloedingsziekte (KBZ) terwijl er al ca 20 zijn gekapt en vervangen door lindes. Omdat de AVN verwacht dat uiteindelijk het overgrote deel van deze kastanjes zal afsterven, heeft zij geadviseerd om alle kastanjes in de rij langs de trambaan in één keer te kappen en geen uitsterf beleid toe te passen. Dit biedt het grote voordeel dat de nieuwe plantstrook optimaal kan worden ingericht. Dit advies is door een meerderheid van de Denktank uitgebracht. In het kader van de discussie, of er iets te doen is tegen de aantasting van de KBZ, heeft de bekende boomdeskundige J'ørn Copijn aangeboden om met de AVN een quick-scan te houden van de kastanjes langs de Scheveningseweg. Deze vond plaats in mei. Copijn oordeelde toen, dat de aantasting niet zo ernstig is, en dat door toediening van voedingsstoffen deze kastanjes kunnen herstellen. Naar aanleiding van deze stelling heeft de AVN een gesprek gehad met de boomdeskundigen van de gemeente. Met respect voor de visie van Copijn, werd een nuancering gesteld met betrekking tot dit beknopte onderzoek. Hierbij werd het niet aannemelijk geacht, dat genezing van de meeste zieke exemplaren haalbaar is. Hierop werd een uitgebreide schouw van de zieke kastanjes gehouden met Copijn, de gemeente en de AVN. Tijdens deze schouw werd unaniem vastgesteld dat heel veel kastanjes zo zwaar zijn aangetast dat herstel niet mogelijk wordt geacht. Deze conclusie komt overeen met de uitslag van het rapport "Toekomstverwachting van paardenkastanjes Scheveningseweg", uitgevoerd door Wageningen UR. In dit rapport wordt ook vastgesteld dat ca 25 exemplaren niet zijn aangetast en heel vitaal zijn. Blijkbaar is hier een genetische variatie aan de orde die niet gevoelig is voor infectie. De bestuursadviseur Guido Bottinga heeft hierop voorgesteld om deze gezonde bomen te behouden door verplanting. De AVN staat dus nog steeds achter haar eerder ingenomen standpunt om de nieuwe plantstrook langs de Scheveningseweg optimaal in te richten door kap en verplanting van alle betrokken bomen. Inmiddels is de omgevingsvergunning aangevraagd voor het kappen van 128 bomen, het verplanten van 30 bomen en het herplanten van 164 bomen.

Florence Nightingalepark

Arnim van Oorschot

Al sedert de verdichtingsplannen van vorige colleges van B & W voor het Florence Nightingalepark zet de AVN zich in voor een groen en rustig park achter het HAGA ziekenhuis. We zijn zeker niet blij met de plannen in het park. In het voortraject probeerden we woningbouw en verkeer tegen te houden. Naast een verdichting en opoffering van 14% van het parkoppervlak dreigt er grote verkeersoverlast door het park.

Op 15 december 2016 had het college van burgemeester en wethouders ingestemd met het verkeers-document gebiedsontwikkeling Leyweg/Escamplaan en sprak uit dat de parkeer-voorzieningen voor bezoekers van het HagaZiekenhuis zowel vanaf de Leyweg als vanaf de Dedemsvaartweg bereikbaar zou zijn en gesitueerd moest worden aan de Escamplaan.

De AVN voorzag ernstige verkeersoverlast in het park en daarmee een groot kwaliteitsverlies van het FN-park en buurtpark Het Kleine Hout aan de overzijde van de Escamplaan. Daarop zonden we een zienswijze in.

Maar het antwoord van het college op de vraag welke consequentie dit op de verkeersdruk had, bleef heel lang uit ondanks aandringen van de klankbordgroep. Pas op 6 juni werd aan de klankbordgroep gewijzigde verkeersplannen gepresenteerd. Die houden in, dat de verkeersstroom uit de parkeergarage op de hoek van de Leyweg nu afgewikkeld wordt via de Escamplaan naar de Dedemsvaartweg. Een enorme verzwarening ten opzichte van het plan van 15 december dreigde. De klankbordgroep was zeer verontwaardigd over de besluitvorming. Ook omdat het eindconcept alleen in het college besloten wordt en niet aan de raad wordt voorgelegd. Argument zou zijn dat het verkeersplan al in het bestemmingsplan staat. Maar daarin worden slechts drie varianten gepresenteerd en geen keuze vastgelegd.

Uit zorg over de rust in het Florence Nightingalepark en Buurtpark Het Kleine Hout vroeg AVN hoe groot de verkeersdruk zou worden. Ook daarop kregen we via de projectleider pas op het nippertje antwoord, zodat wij nog juist op tijd een reactie konden insturen op de herziene verkeersplannen.

Bij navraag op 20 juni werd bekendgemaakt dat het aantal verkeersbewegingen in de nieuwste variant niet de eerder geraamde 4.600 maar 7.500 motorvoertuigen per etmaal zal bedragen. We zonden daarop een officiële verontruste reactie over de beleidswijziging.

Uit de zorg dat hierover alléén het college van B&W beslist benaderden we alle raadsfracties om deze beleidswijziging zo spoedig mogelijk te agenderen. Daar kwamen enkele positieve reacties uit en samen met enkele buurtbewoners kwamen we over de dreigende overlast in gesprek met CDA en HSP. Ter ondersteuning brachten we een persverklaring uit, die door enkele wijkbladen werd geplaatst.

We lieten ons door de nieuwe projectleider Frank van Eck en verkeersplanoloog Peter Nederlof nog eens uitvoerig uitleggen waarom het volgens de gemeente ècht niet anders kan dan met 7.500 verkeersbewegingen door het park.

Uiteindelijk berichtte HSP raadslid Gerwin van Vulpen in november, dat hij het probleem had voorgelegd aan de bestuursadviseur van wethouder Joris Wijsmuller. Of hij kan bekijken of er, gelet op de korte termijn, toch nog een compromis met een variant voor de parkeergarage Hagaziekenhuis mogelijk is. Namelijk: één inrit aan de Leyweg en één uitrit aan de Dedemsvaartwegkant. Het scheelt een stuk in de verkeersdruk aan de achterkant en ook de verdere verkeersafwikkeling zal eenvoudiger zijn.

Of dit zal helpen de verkeersdruk te verlichten? We zullen het zien!

Parnassia

Aletta de Ruiter

November 2017 werd de AVN benaderd door de projectontwikkelaar van Parnassia om advies te geven bij de herinrichtingsplannen van het terrein aan de Monsterseweg. Er zijn bouwplannen voor woningbouw en nieuwe zorgwoningen voor de psychiatrische verpleging. Aan tafel leek het een sympathiek plan met veel groene omlijsting. Pas toen we in december een veldbezoek brachten bleek dat voor die woningbouw 4,6 ha bos gekapt moest worden. Daarop heeft de AVN een visie geschreven met natuurwaarden en een alternatief bouwplan gesuggereerd. Met het jaareinde in zicht zal dit project nog wel een staartje krijgen. De AVN heeft inmiddels opdracht gegeven aan een adviesbureau om de broedvogelstand in dit gebied te monitoren. Daaruit kan duidelijk worden gemaakt wat de natuurwaarde van de bossen in werkelijkheid inhoudt.

Vroondaal

Marian Langeveld

In november 2017 lag het concept bestemmingsplan Madestein - Vroondaal ter inzage. Uit bestudering van alle stukken bleek dat de aanbevelingen van de voortoets natuurbeschermingswet en toetsing Flora- en Faunawet uit 2013 door bureau Tauw medio 2017 deels nader onderzocht moet worden. Reden om een zienswijze in te dienen. Zo wordt een volledig nader onderzoek aanbevolen naar vleermuizen, rugstreeppad, kleine modderkruiper, bittervoorn, rietorchis, brede orchis en moeraswespenorchis in de bloeiperiode van deze orchissen (mei tot en met juli). Ook hebben we in de zienswijze gepleit voor het aanplanten van een meidoornhaag langs de greppel op de grens tussen Oud Vroondaal Noord en nieuw Vroondaal Noord o.a. ter voorkoming dat in de toekomst honden hier de oevers kunnen afgraven.

in haar antwoord schrijft de gemeente:

1. in april 2017 is nader onderzoek gestart naar beschermde soorten (waaronder vleermuizen). Voor de aangetroffen dier soorten is inmiddels een ontheffing met activiteitenplan met mitigerende maatregelen aangevraagd bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
2. er wordt gekeken naar maatregelen om te voorkomen dat bijvoorbeeld de rugstreeppad naar het gebied trekt. Deze maatregelen worden met ODH en stadsecoloog besproken.
3. zowel de modderkruiper als de bittervoorn staan sinds 1 jan 2017 niet meer op de lijst met beschermde soorten. Wel is er de gedragscode bij uitvoeringswerkzaamheden. Het college zal toezien dat deze gedragscode nageleefd wordt.
4. het gebied waar mogelijk orchissen voorkomen wordt nog niet in ontwikkeling genomen en zal t.z.t. nader onderzocht worden. (n.b. Op dit terrein wordt nu al hopen grond gedeponneerd.)
5. De sloot op de grens Oud Vroondaal Noord en Nieuw Vroondaal Noord zal gedempt worden. Naar het oordeel van het college is de gevraagde meidoornhaag daarom niet aan de orde.

In januari 2018 is het voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Madestein-Vroondaal, 2e herziening ter inzage gelegd. Wordt vervolgd ook in samenhang met andere woningbouwprojecten op het Parnassiaterrrein en in de Westlandse Zoom grenzend aan Vroondaal.

Koekamp

Joost Gieskes

Reeds in het jaar 2016 ontwikkelde de gemeente Den Haag plannen om op het Koningin Julianaplein hoogbouw te plegen en het restant van het plein als verblijfsgroen in te richten, en dit plein beter te verbinden met de Koekamp.

Om die reden heeft de AVN een studie verricht naar de historie van de Koekamp vanaf de 16^e eeuw en deze breed verspreid. Hoofddoel van deze publicatie was om te wijzen op de grote historische waarde van die gebied waar al door de eeuwen heen herten verblijven. In het jaar 2017 werden de plannen specifiek. Een inrichtingsplan werd gemaakt voor het KJ-plein en vervolgens een plan tot aansluiting op de Koekamp. Dat laatste wordt belemmerd door de aanwezigheid van de Bezuidenhoutseweg. Een echte oplossing voor een aansluiting heeft de gemeente niet gevonden. Verlegging van de tunnelmond was een optie; daar zag de gemeente echter van af wegens te hoge kosten.

Het plan zoals gepresenteerd hield aanpassingen van fiets- en voetpaden in, verzachting van de oever aan de kant van de Koningstunnel en nieuwe toegevoegde fietspaden. Teneinde daarvoor ruimte te maken zou een flink stuk grond van de historische Koekamp moeten worden afgegraven: ca 1000 m² oppervlak en veel bomen gekapt. De bestaande voetpaden komen daardoor nogal in het gedrang. Er werd ook een nieuwe fietsroute geprojecteerd door het bosje bij Staatsbosbeheer via een aan te leggen brug in de richting van een nieuwe, vergrote overkluizing over de Utrechtse Baan achter de VNO – toren. Al met al forse ingrepen die ten koste gaan van af te graven gronden, bomen en een verslechtering van de voetpadenstructuur. De AVN alsmede andere organisaties hebben tegen de plannen geprotesteerd via brieven en mails naar de gemeente met suggesties tot aanpassingen.

Boomzaken

Bas Steenks

Florence Nightingalepark

Voor de nieuwbouw in en herinrichting van het Florence Nightingale Park zijn 370 bomen gekapt en 17 bomen verplant. Dit betrof o.a. 4 prachtige lindes, die op advies van de AVN zijn herplant langs het fietspad aan de kant van de gegraven watercompensatie. Hier vormen zij met de hier al aanwezige lindes een fraaie rij met een opvallend mooi laaneffect. Verder heeft de AVN er met bewoners op aangedrongen om 4 essen te handhaven die ook voor de watercompensatie gekapt moesten worden. Door aanpassing van het ontwerp konden de essen blijven staan; ze staan nu op een eiland.

Melis Stokelaan

In verband met de rioolvervanging in deze laan tussen Moerweg en Loevesteinlaan wordt er ook een herinrichting uitgevoerd. Belangrijkste wijziging vormt wel de vervanging van de stenen middenberm door een groenstrook met bomen. Voor dit werk worden 16 bomen met verminderde vitaliteit gekapt en 57 vitale lindes herplant. Deze worden tijdelijk opgeplant in de groenstrook van de Aagje Dekenlaan. Een drietal lindes, welke gekapt zouden worden, zullen op voorstel van de AVN toch verplant worden. Daarnaast worden 78 nieuwe bomen geplant in de nieuwe middenberm. Er is dus een positieve bomenbalans van 62 bomen.

Sportcampus

Op 14 juni is de Sportcampus in het Zuiderpark feestelijk geopend. Aan het eind van het jaar zijn 7 bomen nogmaals verplant. Dit op verzoek van de AVN, omdat deze bomen te dicht bij bestaande bomen waren herplant. Verder worden nog 12 bomen bijgeplant. De rondweg die door het Zuiderpark loopt, is nu om de Sportcampus aangelegd, zodat na ruim 80 jaar eindelijk ook sprake is van een echte rondweg.

Vroondaal – Noord 2

Het voormalig kassengebied tussen Parnassiaterrrein en recreatiegebied Madestein wordt bouwrijp gemaakt voor huizenbouw. In augustus heeft de AVN op locatie overleg gevoerd met de projectleider van Waalpartners. De volwassen wilgen langs de Westmadeweg vormen een belangrijk groenelement. Helaas is de vitaliteit van deze bomen slecht, zodat de noodzakelijke kap voor de herinrichting geen groot verlies betekent. Herplant met nieuwe bomen zal een positief effect hebben. Volgens de boominventarisatie worden 460 bomen gekapt en ruim 500 herplant. Er is een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Deze kap vindt plaats in fases; start eind 2017.

Herinrichting Madesteinweg- Madepolderweg

De Madesteinweg en Madepolderweg worden heringericht, met o.a. vrij liggende fietspaden. Daarnaast moet er ook een gasleiding worden verlegd. Verder vindt in dit gebied de nieuwbouw plaats van een basisschool. Voor deze herinrichting moeten ca 500 bomen worden gekapt, terwijl er ook 500 bomen worden herplant. Langs de Madepolderweg moesten voor deze herinrichting 5 jonge essen gekapt worden. Op voorstel van de AVN zijn deze bomen alsnog verplant op de Madepolderweg.

Kijkduin Binnen

Dit jaar is de ontwikkeling van Kijkduin Binnen gestart. Dit omvat o.a. het project Zuiderduinen op de voormalige parkeerplaats langs de Wijndaelerweg. Dit is een gemeentelijk project. Om een aantal bomen te verplanten heeft de AVN met de hr. Plug van het ing. bureau Den Haag een schouw gehouden. Hierbij zijn 17 esdoorns en 3 lijsterbessen geselecteerd die inmiddels zijn verplant. Verder is geconstateerd dat een groot deel van de hier staande bomen, met name populieren, een zeer slechte conditie heeft. De ontwikkeling van de voormalige scheidsrechttervelden langs het Schapenatjesduin en de Finest of Ockenburg op de voormalige tennisvelden wordt door projectontwikkelaar Synchronon uitgevoerd. Op verzoek van de AVN is in januari een rondgang gemaakt met de ontwikkelaar, waarbij de te kappen bomen zijn geschouwd. Hierbij waren behalve de AVN ook vertegenwoordigers van bewonersverenigingen, de Bomenstichting Den Haag, raadsleden en het ing. bureau aanwezig. Dit werkte verhelderend voor de aanwezigen. Voor deze projecten worden ca 750 bomen gekapt. De compensatie van gekapte bomen zal deels door het bomenfonds worden opgevangen. Er is een Flora- en fauna onderzoek gedaan en er zijn vleermuiskasten geplaatst.

Adviesraad Monumentale bomen

Bas Steenks

De Adviesraad Monumentale Bomen (AMB) is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Haagse Bomenstichting, de AVN en een onafhankelijk persoon. Zij adviseert de gemeenteraad gevraagd en ongevraagd over monumentale bomen. Dit betreft vaak het advies tot kap van een monumentale boom. Dit jaar heeft de kastanjabloedingsziekte ook veel monumentale kastanjes zo zwaar aangetast, dat voor deze bomen kapadviezen zijn gegeven. Dit betrof o.a. een kastanje in het Zuiderpark aan de Johanna Naberweg, twee kastanjes aan de Lange Vijverberg, drie kastanjes aan de Sophialaan, verder een treurwilg aan de Schenkkade, een linde aan de Lange Vijverberg en een tamme kastanje aan de Tasmanstraat. Bij deze kapadviezen wordt ook een advies voor herplant gegeven, waarbij boomsoort en boommaat wordt aangegeven.

Zoetermeer

Leon van den Berg

SnowWorld

De AVN neemt deel in het Kwaliteitsteam Buytenpark. AVN portefeuillehouder Zoetermeer is daarvan de voorzitter. Zoals het Kwaliteitsteam Buytenpark al voorspeld had, blijven de inkomsten van de verlengde derde baan van het skicomplex SnowWorld in het Zoetermeerse Buytenpark achter bij de verwachtingen. Voor SnowWorld aanleiding eind 2017 te komen met een nieuw megalomaan plan, deze keer voor het sportdeel van het Buytenpark. SnowWorld wil een hotel met honderd kamers bouwen en het plan Surfcity uitvoeren. Veel is daarover nog niet officieel bekend, maar wel dat SnowWorld intensief lobbyt om de wethouders op haar hand te krijgen en dat het plan

een groot golfslagbad voor surfers bevat. Voor deze surfpool zouden de nog maar recent verplaatste hondenschool, de BMX-ers, de schaats/skeelerbaan en de clubgebouwen van de Toervereniging Zoetermeer 77 (TVZ77) en de Ijsvereniging Zoetermeer (YVZ) opnieuw verplaatst moeten worden. Oorspronkelijk was ook voorzien in een zwembad, maar dit onderdeel van het plan is bij voorbaat gesneuveld omdat het niet aansluit bij de lokale zwembehoefte. Bijkomende redenen voor dit plan is het gebruik maken van restwarmte van SnowWorld voor de surfpool en het feit dat men de eerste in ons land wil zijn met zo'n voorziening. Voor een tweede surfpool is Nederland te klein. Of een en ander zomaar gerealiseerd kan worden is maar zeer de vraag, want ieder aspect ervan is onmogelijk in het huidige bestemmingsplan.

Rechtzaak tegen Gemeente Zoetermeer

De perikelen rond de verlengde derde baan van SnowWorld zijn helaas nog niet voorbij. Het Kwaliteitsteam ging er in 2016 vanuit dat SnowWorld nauwgezet zou worden gehouden aan het twintigtal aanvullende voorwaarden en afspraken die aan de bouwvergunning zijn verbonden. Deze zijn er mede gekomen op aandrang van het team. Maar in 2017 is gebleken dat de gemeente structureel weigert om de afspraken te monitoren en te handhaven. Daarom heeft het Kwaliteitsteam Buytenpark de gemeente voor de rechter gedaagd. Het gaat daarbij om het besluit van het college van B&W de datum 25 juli 2017 op een eerder ingediende bezwaarschrift van het Kwaliteitsteam tegen het niet handhaven van eerder gemaakte afspraken en beslissingen over de aanleg en het gebruik van de verlengde derde baan zoals:

- Overschrijding van het toegestane aantal vierkante meters horeca. SnowWorld geeft in haar jaarverslagen zelf aan dat zij op 3500 m² zit terwijl maximaal 2800 m² is toegestaan. Het college gaat echter zonder enige nadere verificering af op een door SnowWorld zelf in deze zaak geleverde berekening die kennelijk uitkomt op 2791 m², dus 9 m² onder het toegelaten maximum. Het KB eist een daadwerkelijke onafhankelijke vaststelling.
- De horecavoorziening Skybar bovenin de verlengde derde baan die volgens het Kwaliteitsteam illegaal is. De Skybar is in de derde baan pas ingetekend *nadat* de plannen voor de uitbreiding van de derde baan en de omgevingsvergunning waren goedgekeurd. Nergens in het bestemmingsplan voor verlenging van de derde baan van SnowWorld, ook niet in de honderden pagina's die daaraan vooraf zijn gegaan, is ook maar één keer vermeld dat het de bedoeling is een horecavoorziening te realiseren voor, zoals SnowWorld zelf afficheert, "feesten en partijen" in de top van die baan en de mogelijkheid om hiertoe publieke toegang te verlenen van buitenaf. Uit het advies van de Commissie Bezwaarschriften Zoetermeer aan het college van 21 juni 2017, blijkt dat deze commissie ons gelijk geeft in onze stelling dat de Skybar illegaal is. Volgens wettelijke regels had die Skybar niet mogen worden gebouwd zonder een apart afgegeven vergunning. Het advies van die commissie aan het college, om als oplossing in een aparte vergunning te voorzien - met voor het KB dan ook de mogelijkheid daartegen in bezwaar te gaan - heeft het college in zijn besluit op het bezwaar uiteindelijk niet overgenomen. De gemeente stelt SnowWorld achteraf in staat nog de ontbrekende vergunning te regelen. Waaruit blijkt dat het college blijft weigeren de bepalingen van het geldende bestemmingsplan en van de aan SnowWorld verleende omgevingsvergunning te handhaven. Letterlijk schrijft het

college: “Bij overtreding van een wettelijk voorschrift is het bestuursorgaan gehouden daartegen handhavend op te treden. (...) Het bestuursorgaan mag echter van bestuurlijke handhaving afzien, indien er sprake is van concreet zicht op legalisering of indien bestuurlijke handhaving onevenredig is in relatie tot het daarmee te dienen doel”. In de optiek van het KB is daarvan geen sprake.

- Oneigenlijk gebruik van de noodtrap en de overlast van uitstralende verlichting richting de natuur ‘s avonds en ‘s nachts.
- Doorkruising door SnowWorld van hun verzekering dat de komende tien jaar in het gebied geen uitbreiding zal plaatsvinden.

De rechtszaak zal in het eerste kwartaal van 2018 plaatsvinden.

Gruttolandje

Op 10 maart 2017 is in het uiterste westelijke deel van het Buytenpark het zogeheten Gruttolandje officieel geopend. Dit is een natuur-compensatiegebied voor de aanleg van de verlengde derde baan van SnowWorld. Inmiddels zijn we bijna een jaar verder en kunnen we de balans opmaken. Het nieuw aangelegde Gruttolandje wordt goed bezocht door vele tientallen grutto's en is ook een geliefd plekje voor natuurliefhebbers en vogelaars die met verrekijkers de bijzondere vogels bekijken. Dit gebied in het westelijk weidegebied van het Buytenpark is vooral aantrekkelijk voor weidevogels en (waterspits)muizen. Door actieve ingrepen in de waterstand is een plas-dras gebied ontstaan, dat vooral in het najaar en vroege voorjaar veel weidevogels, zoals grutto's, aantrekt. De waterstand is verhoogd en water wordt vastgehouden door de aanleg van lage kades. Er is een elektrische pomp geplaatst om het waterniveau op de juiste stand te brengen. Ook zijn de oevers van de sloten flauwer gemaakt. De begrazing van de percelen is aangepast. Zo ontstaat er een variatie aan natte, droge en drassige delen die aantrekkelijk zijn voor (onder andere) grutto's die terugkomen uit Afrika in het vroege voorjaar. Door het sluiten van het ruiterspad is de verstoring van de weidevogels teruggedrongen. Het gebied is echt bedoeld als natuurgebied en niet vrij toegankelijk voor mensen. In het gebied komt nog een eilandje voor vogels als het visdiefje en de scholekster. De nabij gelegen wand voor de oeverzwaluw heeft vorig jaar al volop dienst gedaan als broedplaats voor deze vogels.

Uitvoeringsprogramma Buytenpark

Een veelomvattend verbeterplan voor het Buytenpark, het zogeheten Uitvoeringsprogramma is in 2017 deels gerealiseerd, onder andere door de aanleg van een verbindend fietspad op de Buytenparklaan en een duidelijkere scheiding tussen fiets- en voetpaden in het natuurdeel van het Buytenpark. In 2017 is enkele malen door de gemeente 'gehandhaafd' om mountainbikers die zich niet aan de regels houden te beboeten. Nog niet gerealiseerd is een nieuwe fietstoegang tot het natuurdeel van het park vanuit de wijk Buytenwegh.

Overlegplatform Buytenpark

Uit de gesprekken over het Uitvoeringsprogramma is op initiatief van het Kwaliteitsteam Buytenpark een Overlegplatform Buytenpark ontstaan met daarin alle belangrijke

gebruikers - een twintigtal – van dit gebied. De algemene doelstelling van dit overlegplatform is: elkaar informeren over plannen, activiteiten en ideeën, inzichten delen, communiceren, zoveel mogelijk met elkaar rekening houden, waar mogelijk afspraken maken. Dit mede met de gedachte dat waar we een gezamenlijk belang hebben, we samen sterk kunnen zijn, bijvoorbeeld in overleg met de gemeente. Geen overbodige luxe, want ook in 2017 heeft het KB zich genoodzaakt gezien enkele malen een waarschuwend geluid te laten horen als het ging om evenementen in Natuurbestemde delen van het Buytenpark, zoals een ‘nightrun’ 17 december 2017 en eerder het jaar enkele ‘obstacle runs’,

Nieuwe Driemanspolder

Inmiddels is gestart met het grondverzet van het waterbergingsproject Nieuwe Driemanspolder tussen Zoetermeer en Den Haag, direct ten zuidwesten van het Buytenpark. Daarbij is de term gesloten grondbalans een kernwoord. Dit houdt in dat alle benodigde grond voor het project afkomstig is vanuit het gebied zelf. Kort gezegd, de waterkeringen van drie meter hoogte en de terpen in het gebied worden gemaakt met grond die bij het uitgraven van de waterpartijen beschikbaar komt. Dit gebruik van zogenaamd categorie 1 klei voorkomt het duur aanvoeren van grond elders uit het land. Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden vindt plaats buiten het gebied van de polder. Dat is de aanleg van de Limietsloot grenzend aan de noordwestrand van het Buytenpark. Deze brede sloot dient zowel voor de aanvoer van het wateroverschot naar de Nieuwe Driemanspolder als het vervolgens in enkele weken weer afvoeren van dit overschot als het gevaar voor wateroverlast geweken is. De eerste steen werd gelegd voor één van de tijdelijke inritten voor werkverkeer in het gebied. Het gaat om een grondverzet van 2,5 miljoen m³, 12 kilometer kaden en een dertigtal eilanden van diverse opbouw waardoor verschillende soorten natuurontwikkeling plaats zullen vinden. Deze werkzaamheden gebeuren in 2017 en 2018. De oplevering is gepland op 31 december 2019.

Bestemmingsplannen

Caroline de Jong

Vergeleken met voorgaande jaren heeft de AVN weinig zienswijzes ingediend over bestemmingsplannen. De meeste bestemmingsplannen voor gebieden met groen/natuur zijn inmiddels geactualiseerd. Het is nu wachten op het omgevingsplan, dat de bestemmingsplannen gaat vervangen. Wel worden bestemmingsplannen gewijzigd daar waar er bouwplannen zijn.

Zo dienden we een zienswijze in op het ontwerp-bestemmingsplan Den Haag Centraal. Daar wordt voorzien in de bouw van een paviljoen voor horeca, terwijl er weinig ruimte is in het groen, en er al veel horeca is/komt in de omgeving: Paviljoen Malieveld, station, Koningin Julianaplein en ook op het terrein van Staatsbosbeheer.